

PÕLTSAMAA ÜHISGÜMNAASIUM

UURIMISTÖÖ KOOSTAMISE JUHEND
PÕLTSAMAA ÜHISGÜMNAASIUMIS

Juhend

Koostajad: Erika Sari
PÜGi õpetaja

Maarja Kask
PÜGi haridustehnoloog

Põltsamaa 2017

SISUKORD

1. UURIMISTÖÖ MÕISTE JA LIIGID	3
1.1. <i>Teaduspõhine (kvantitatiivne) uurimistöö</i>	3
1.2. <i>Kirjeldav (kvalitatiivne) uurimistöö.....</i>	3
2. UURIMISTÖÖ EESMÄRK	4
3. UURIMISTÖÖ ETAPID	5
3.1. <i>Õpilase ja õpetaja koostöö.....</i>	6
3.2. <i>Uurimispäevik.....</i>	8
3.3. <i>Töö vahekokkuvõte.....</i>	8
3.4. <i>Uurimistöö kaitsmine</i>	8
3.5. <i>Hindamine</i>	9
4. UURIMISTÖÖ VORMISTAMINE.....	10
4.1. <i>Uurimistöö osad</i>	10
4.1.1. Tiitelleht	11
4.1.2. Sissejuhatus	11
4.1.3. Töö põhiosa	12
4.1.3.1. Tabelid	12
4.1.3.2. Joonised.....	13
4.1.4. Kokkuvõte	13
4.1.5. Kasutatud allikad	13
4.1.5.1. Elektroonilised allikad	17
4.1.6. Lisad	19
4.2. <i>Viitamine</i>	19
LISAD	24
<i>Lisa 1. Tiitellehe näidis</i>	25
<i>Lisa 2. Sisukorra näidis.....</i>	26
<i>Lisa 3. Võõrkeelse resümees ülesehitus.....</i>	27
<i>Lisa 4. Autorideklaratsiooni näidis.....</i>	28

1. UURIMISTÖÖ MÕISTE JA LIIGID

Uurimistöõ on õpilase poolt iseseisvalt juhendaja-õpetaja toel koostatud kirjalik töö.

Uurimistöõ toetub mitmele algallikale (töö teoreetiline osa). Õpilane püstitab uurimisküsimused ja leiab nendele uuringut läbi viies vastused. Tööst peavad selguma õpilase enda seisukohad ja järeldused. Uurimistöõ ettevalmistamine, koostamine ja vormistamine eeldab, et õpilane on põhikoolis omandanud funktsionaalse lugemise, probleemide püstitamise, järelduste tegemise oskuse. Samuti on õpilane omandanud vähemalt arvutikasutamise algtaseme oskused.

1.1. Teaduspõhine (kvantitatiivne) uurimistöõ

Sissejuhatuses on nõutav uuritava probleemi lahtikirjutamine, hüpoteesi püstitamine. Töö koosneb vähemalt kolmest peatükist. Esimese peatükis on juttu, mida on antud teemaga seoses juba uuritud. Teises peatükis kirjutab autor, mida tema antud teema valdkonnas on uurinud ja mida teada saanud. Kolmandas peatükis võrreldakse esimese ja teise peatüki andmeid ja tuuakse välja sarnasuste või erinevuste põhjused. Kvantitatiivses uurimistöös on palju arvandmeid.

1.2. Kirjeldav (kvalitatiivne) uurimistöõ

Hüpotees võib olla, kuid ei pea olema. Sõnastatakse uurimisküsimused.

Isikut või asutust või asulat vms uuriva töö sissejuhatuses esitatakse peamised küsimused, millele autor vastust otsib. Peatükkide jaotus ja alajaotused lähtuvad teema loogikast. Isiku puhul näiteks lapsepõlv, kooliaastad, edasised õpingud, perekonna loomine, ametialane tegevus jms.

Asulate puhul on raamistikuks Eesti ajalugu. Õpilane võib seada eesmärgiks ka mingi konkreetse ajaloolõigu uurimise.

Kui uurimisobjektiks on asutus, siis võib seda uurida tervikuna – tegevuse algusest alates või mingi ajavahemiku raamis.

Kogutud informatsioon tuleb esitada loogiliselt kirjutatud tekstina, mitte üksikute mälestuste kogumikuna. Õpilast aitab siinkohal juhendaja.

2. UURIMISTÖÖ EESMÄRK

PÜGi õpilane koostab uurimistöo 10.-11. klassis ja kaitseb tööd 11. klassi õpilasena.

Uurimistöo koostamise eesmärgid:

ÕPILANE

- õpib oma tööd planeerima ja planeeritud aegadest kinni pidama;
- õpib materjali otsima, kasutades selleks raamatukogu fonde, arhiive, muuseume, interneti otsingumootoreid jms vastavalt töö teemale;
- harjutab funktsionaalse lugemise oskust;
- õpib lugema ja järgima juhendit, koostades ning vormistades oma tööd nii nagu nõuab juhend;
- õpib valima ja kasutama meetodeid (vaatlus, katse, küsitlus, intervjuerimine jne);
- kasutab ainetundides õpitut töö koostamisel (õigekiri, arvuti kasutamise oskus, matemaatika jms).

3. UURIMISTÖÖ ETAPID

Uurimistöõ koostamise etapid on alljärgnevad.

1. Teema valimine.

Õpilane võib valida teema ise või võtta õpetaja poolt soovitatud teema.

Uurimistööst peab olema kasu

- õpilasele endale – laiendab silmaringi; õpilane leiab vastuse oma küsimusele või
- õpilase perekonnale – jäädvustatakse mõne pereliikme elulugu või mälestused või
- koolile – uuritakse mingit koolielu lõiku, pakutakse välja lahendusi või
- õpilase koduasulale – uuritakse ja jäädvustatakse linna/küla ajaloolõike, linna/küla

asutuste ajalugu; uuritakse-jäädvustatakse kohalikke loodusobjekte (pargid, kaitsealused taimed, loomad, linnud, maastikualad jms).

2. Eesmärkide seadmine, töö märksõnadega.

3. Allikmaterjali otsimine. Sõltuvalt teemast ja valdkonnast annavad tööks vajalikku teavet raamatukogud, interneti otsingumootorid, arhiivid (riiklikud, asutuste või isiklikud), muuseumid, eraisikute mälestused jne. Infot salvestades tuleb kohe salvestada ka allika bibliograafilised andmed, et viitamine ja kasutatud allikate loetelu koostamine saaks olema veatu ja ei raisataks aega topeltotsingute peale.

4. Allikmaterjalide metoodiline läbitõõtamine. Seda tööloõiku aitab läbi teha juhendaja. Uurimistöõ teemast lähtudes peab õpilane läbi töötama vähemalt viis allikat.

5. Esimese peatõiki mustandi koostamine. Selles peatõikis on kõige rohkem viiteid. Esimene peatõikk ei tohi põhineda ainult õhel allikal! Vajadusel jaotatakse peatõikk alapeatõikkideks.

6. Teaduspõhise töö puhul koostab õpilane küsitluse, lähtudes töö eesmärgist ja allikmaterjalidest saadud infost. Küsitlus saadetakse/antakse vastajatele kas elektrooniliselt või paber kandjal. Isiku-uurimisega tegelev õpilane viib läbi intervjuusid, mille salvestab andmekandjale. Juhendajal on õigus intervjuumaterjaliga tutvuda.

7. Info töötlemine, analüüsimine.

8. Teise peatüki mustandi koostamine. Kuna teaduspõhises töös on arvandmed, tuleb teksti illustreerida tabelite, graafikute, diagrammidega. Tabelitele, joonistele ja lisades olevatele materjalidele viidatakse uurimistöö tekstis.

9. Kolmas peatükk teaduspõhises uurimistöös võrdleb esimese ja teise peatüki faktimaterjali. Analüüsitakse sarnasusi ja erinevusi esimese ja teise peatüki andmetes. (Millest tulenevad sarnasused või erinevused jne.)

10. Sissejuhatuse ja kokkuvõtte kirjutamine. Lähtutakse töö juhistes esitatud nõuetest.

11. Uurimistöö kirjutatakse kokku, kasutades vastavat arvutiprogrammi, lisatakse sisukord, kasutatud allikate nimekiri ja lisad, võrkeelne resümee ja autorideklaratsioon.

12. Õpilane esitab valminud uurimistöö juhendajale kooli poolt määratud tähtjaks. Juhendajal on õigus anda töö tagasi, kui see vajab paranduste tegemist.

3.1. Õpilase ja õpetaja koostöö

Õpilane omab ettekujutust, millises valdkonnas ta uurimistööd koostada tahab ja mis saab olema töö teema. Õpilane läbib uurimistöö aluste kursuse ja valib uurimistöö teema, otsib töö juhendaja ja koostab töö vahekokkuvõtte. Juhendajaid võib olla rohkem kui üks. Üks juhendajatest peab olema PÜGi õpetaja.

Ühel õpetajal võib olla maksimaalselt neli juhendatavat. Õpilane võib kasutada töö erinevate etappide ja ülesannete fikseerimiseks uurimispäevikut. Juhendajapoolsed punktid tööle antakse uurimispäeviku või juhendaja märkmete alusel.

Õpetajal on õigus keelduda uurimistöö juhendajaks hakkamast, kui ta ei ole piisavalt pädev antud teemavaldkonnas, ning õigus juhendaja rollist loobuda, kui õpilane ei tee koostööd, hilineb ülesannete täitmisega vms.

Töö käigus on õpilase kohustus:

- ✘ järgida ajakava;
- ✘ anda juhendajale aru tehtud tööst;
- ✘ täita juhendaja poolt antud ülesanded õigeaegselt;
- ✘ esitada uurimistöö käigus koostatav küsimustik enne vastajatele saatmist juhendajale kinnitamiseks;
- ✘ esitada juhendajale kõik tööga seotud materjalid, kui juhendaja seda nõuab;

- ✘ informeerida juhendajat enda haigestumisest, kui selle tõttu jääb ära ettenähtud konsultatsioon;
- ✘ juhendada PÜGi uurimistöö koostamise juhendist;
- ✘ esitada valmis töö retsensentidele kooli määratud kuupäevaks;
- ✘ kaitsta oma töö komisjoni ees õigeaegselt.

Töö käigus on õpilasel õigus saada juhendajalt nõu:

- ✘ tööks vajalike materjalide leidmisel;
- ✘ meetodite valikul;
- ✘ küsimustiku koostamisel ja analüüsimisel;
- ✘ teksti kirjutamisel ja töö vormistamisel;
- ✘ kaitsekõne ja slaidiprogrammi ettevalmistamisel.

Töö käigus on juhendaja kohustus anda õpilasele nõu:

- ✘ tööks vajalike materjalide leidmisel;
- ✘ meetodite valimisel;
- ✘ küsimustiku koostamisel ja analüüsimisel;
- ✘ teksti kirjutamisel ja töö vormistamisel;
- ✘ kaitsekõne ja slaidiprogrammi ettevalmistamisel;

Juhendaja peab andma õpilase tööle hinnangu.

Juhendaja ei ole kohustatud õpilast otsima, kui viimane ei ilmu konsultatsioonile ega anna infot oma puudumise kohta.

Töö käigus on juhendajal õigus:

- ✘ nõuda õpilaselt ajakavast kinnipidamist;
- ✘ nõuda õpilaselt uurimistöö materjalide esitamist nende ülevaatamiseks;
- ✘ saada abi õpilaste uurimistöode nõukoja liikmetelt;
- ✘ kaasata vajadusel töösse kolleege.

3.2. Uurimispäevik

Uurimispäevik on elektrooniline dokument, milles õpilane fikseerib oma uurimistöö ajakava ja ülesanded. Juhendajal on võimalus päevikusse märkida omapoolsed märkused ja kommentaarid. Õpilane ja juhendaja kohtuvad töö tegemise käigus vastavalt vajadusele, kuid mitte vähem kui neli korda. Uurimispäeviku pidamine on soovituslik ja seda tehakse, kui õpilane ja juhendaja on nii kokku leppinud.

3.3. Töö vahekokkuvõte

Õpilane töötab oma teemaga ja esitab kooli poolt kehtestatud kuupäevaks oma töö esialgse variandi elektrooniliselt.

Töö vahekokkuvõte sisaldab järgmisi osi.

1. Tiitelleht: õppeasutuse nimi, töö teema (pealkiri), töö liik, õpilase nimi, juhendaja nimi, koht ja aeg (vt lisa 1).
2. Sissejuhatuse mustand, milles on kirjas:
 - teemavaliku põhjendus;
 - uurimistöö eesmärgid, hüpotees, uurimisküsimused;
 - töös kasutatud ja kasutatavad allikmaterjalid;
 - uurimistöö metoodika.
3. Uurimistöös kasutatav küsimustik, intervjuu, vaatlus jms.
4. Uurimistöö peatükid esialgses vormis.

3.4. Uurimistöö kaitsmine

Õpilane esitab valminud uurimistöö elektrooniliselt juhendajale kooli poolt määratud tähtajaks. Juhendajal on õigus anda töö tagasi, kui see vajab paranduste tegemist. Kui töö vastab nõuetele, siis annab juhendaja tööle nõusoleku kaitsmisele lubamiseks.

Järgnevalt saadab õpilane töö PDF-failina retsensendile. Retsensent saadab retsensiooni õpilasele ja uurimistöö kaitsmise komisjonile kooli poolt määratud tähtajaks.

Õpilane esitab uurimistöö paber kandjal uurimistööde kaitsmise komisjoni esimehe kätte kooli poolt määratud tähtajaks.

Uurimistöö kaitsmine toimub avalikult komisjoni ja publiku ees.

Õpilane valmistab ette kaitsekõne ja slaidiprogrammi. Slaidprogramm illustreeritakse tööst pärinevate diagrammide ja piltidega. Õpilase lühiettekanne koosneb järgmistest osadest:

- ☒ teema põhjendus;
- ☒ töö eesmärk;
- ☒ töö ülesehitus (kui mitu peatükki jne);
- ☒ ülevaade kirjandusest / kasutatud allikatest;
- ☒ uurimistöö meetodid;
- ☒ eesmärgi saavutamine, järeldused (on töö kõige olulisem osa);
- ☒ uurimistöö koostamisel saadud teadmised ja kogemused andis.

Õpilane vastab retsensendi ja komisjoniliikmete küsimustele.

Kaitsekõne peab

- ☒ olema arusaadav,
- ☒ tooma välja põhilise,
- ☒ arvestama retsensendi märkusi.

Tähtis on kaitsekõne pidaja kompetentsus antud teema osas ja esinemisoskus.

Slaidid toetavad õpilase ettekannet, aga ei ole spikker, mida sõna-sõnalt maha loetakse.

3.5. Hindamine

Uurimistöö hinne kujuneb mitmest komponendist.

1. Retsensioon, mille aluseks on PÜGi koduleheküljel olev dokument, mille põhjal saab õpilane maksimaalselt 60 punkti.
2. Juhendaja annab oma punktid tööprotsessi eest uurimispäeviku alusel. Arvesse lähevad õpilasepoolne koostöö, initsiatiiv (5 p), iseseisvus (5 p) töögraafikust kinnipidamise täpsus (5 p), ülesannete täitmise täpsus (5 p). Juhendaja saab anda maksimaalselt 20 punkti.
3. Komisjon annab omapoolsed punktid kaitsmise eest, maksimaalselt 20 punkti.

Uurimistöö sooritanud õpilane saab hindeks

- 5, kui punktisumma on 90–100,
- 4, kui punktisumma on 75–89,
- 3, kui punktisumma on 50–74.

4. UURIMISTÖÖ VORMISTAMINE

Õpilastöö vormistatakse arvutiga ühepoolsel A4 lehel kirjasuurusega 12 punkti (kirjatüüp Times New Roman), reavahega 1,5 (välja arvatud sisukord ja tabelid). Leheküljed nummerdatakse automaatselt. Number lisatakse lehe alla paremasse nurka. Tiitelleht loetakse nummerdatud leheküljeks, kuid nähtavat leheküljenumbrit sellele ei panda.

Pealkirjad on vasakpoolse joondusega. Pealkirjade lõppu punkti ei lisata. Esimese taseme pealkirjadega peatükid algavad uuel lehelt ja nende ees on 70-punktine lõiguvähe, teise jne taseme pealkirjade ees on 24-punktine lõiguvähe.

Tekstileheküljel kasutatakse rööpjoondatud (*justified*) veergu, s.t teksti vasak ja parem serv on paralleelsed. Lehe vasak veeris on 3 cm, parem, ülemine ja alumine 2 cm lai. Lõikude vähe on 6 punkti, taandrida ei kasutata.

4.1. Uurimistöö osad

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi õpilasuurimuse osad on järgmised.

- Tiitelleht (vt lisa 1)
- Sisukord (vt lisa 2)
- Sissejuhatus
- Töö põhiosa (peatükid ja alapeatükid)
- Kokkuvõte
- Lühendid (vajadusel)
- Kasutatud allikad
- Lisad
- Võõrkeelne resüme (vt lisa 3)
- Autorideklaratsioon (vt lisa 4)

4.1.1. Tiitelleht

Tiitellehe ülemises servas (umbes 5 cm lehe ülemisest äärest, keskele joondatud) on õppeasutuse nimetus.

Lehe esimese kolmandiku lõppu trükitakse töö täielik pealkiri.

Kohe pealkirja alla märgitakse töö liik (referaat, uurimistöö vm).

Lehe teise kolmandiku lõppu, paremasse serva trükitakse autori ja juhendaja nimed, lisatakse teaduskraadi või kutset näitavad tiitlid, õpilase puhul klass, kus ta õpib.

Lehe alumisse serva trükitakse töö valmimise koht ja aasta. (Lisa 1)

Tiitellehel punkte ei kasutata (v.a juhul, kui töö pealkiri koosneb mitmest lausest).

Tiitellehe elemendid trükitakse tavalise suurusega kirjas (Times New Roman 12, 14 või 16).

Sisukorras näidatakse kõik töö alajaotused vastavalt kasutatud pealkirjadele ja leheküljenumbritele. Sisukorras antakse alajaotuste alguste leheküljenumbrid.

Tiitellehel ei tohi olla lehekülje numbrit näha, kuid see arvestatakse lehekülgede numeratsioonis esimese leheküljena.

4.1.2. Sissejuhatus

Sissejuhatusel kohustuslikud elemendid on alljärgnevad.

- Töö valiku põhjendus – autoripoolne argumentatsioon.
- Töö eesmärgi piiritlemine: mida soovitakse tõestada või ümber lükata; millisele probleemile otsitakse lahendust, millisele küsimusele vastust; mis on selles valdkonnas juba tehtud.
- Uurimisülesannete piiritlemine.
- Märgitakse valdkonnad, mis teadlikult antud teemat käsitledes on välja jäetud ja põhjendatakse, miks.
- Töö ülesehituse selgitus.
- Kasutatud andmete ja meetodikate lühitutvustus.

Võib mainida töö koostamisel tekkinud probleeme. Sissejuhatus ei kuhjata üle arvudega.

Võib tänada isikuid, kes töö valmimise juures autorile olulist abi osutasid.

Sissejuhatusel maht on tavaliselt 1/10 töö mahust.

4.1.3. Töö põhiosa

Töö põhiosa liigendatakse peatükkideks ja alapeatükkideks. Kirjutatakse lahti töö sissejuhatuses püstitatud eesmärgid ja probleemid, kirjeldatakse oma uurimistegevust, antakse ülevaade varasemate autorite töödest, iseloomustatakse mingit ajaloooperioodi, et töö sisu oleks arusaadav jne.

Uurimistöö on soovitatav üles ehitada kolmest peatükist koosnevana.

Esimene peatükk peaks olema sellest, mida teised on antud valdkonnas teinud; teine sellest, mida uurimistöö koostaja ise tegi; kolmandas peatükis tuleks esitada antud töö tulemuste ja teiste tööde tulemuste võrdlus ja järeldused (analüüs).

Sisukirjeldus võib erineda sõltuvalt teemavaldkonnast.

Uus peatükk algab uuel lehelt, peatükkide pealkirjad on nummerdatud.

Peatükk võib jaguneda alapeatükkideks ja ala-alapeatükkideks, sõltuvalt töö struktuurist. Alapeatüki (ja ka ala-alapeatüki) pikkus peab olema vähemalt pool lehekülge.

4.1.3.1. Tabelid

Tabelid nummerdatakse töös läbivalt. Kui tabel jätkub järgmisel leheküljel, kirjutatakse väikselt lehekülje paremasse nurka sulgudesse (jätkub). Järgmisele leheküljele kirjutatakse vasemale üles tabeli number ja sulgudesse nt Tabel 15 (jätkub). Tabelid vormistatakse tööga samas keeles (eesti keeles).

Tabeli number ja nimetus on **tabeli kohal**.

Tabel 1. Algkoolilaste lemmikraamatute võrdlus 1999. ja 2007. aastal (% vastanute arvust)

--

Tabeli järele sisestatakse üks tühi rida enne uut tekstilõiku.

Tabeli laiuseks soovitatakse teksti laiust.

Peatükki ei alustata tabeliga. Tabelile peab eelnema sissejuhatav lõik.

4.1.3.2. Joonised

Joonise number paikneb **joonise all.** (Joonis 1) Küsitlustulemusi iseloomustava joonise allkirja järel paiknevad andmed küsitletute arvu kohta ($n = 98$).

Joonis 1. Õpilaste hinnangud tunnis õpitule ($n = 98$).

Tabelites ja joonistel esitatud materjalile viidatakse tekstis.

Näiteks: Noorema põlvkonna spordieelistuste hulka kuuluvad jooks, aeroobika ja jõusaalis treenimine. (Tabel 1)

Koolivormist rääkides mainiti kõige rohkem sinist pihikseelikut ja hallikassinist pluusi. (Joonis 4)

Joonisteks nimetatakse nii jooniseid, fotosid, graafikuid kui skeeme.

Peatükki ei alustata ja ei lõpetata joonisega, ka siin peab olema sissejuhatav või kokkuvõttev lõik.

4.1.4. Kokkuvõte

Kokkuvõttes esitatakse vastused sissejuhatuses tõstatatud küsimustele. Kui sissejuhatuses on esitatud näiteks viis küsimust, siis peab kokkuvõttes olema ka viis vastust. Kokkuvõte on 1/10 töö mahust. Kokkuvõttesse ei kirjutata uut infot, millest töös pole juttu olnud. Järeldusi esitades ei ole soovitatav neid sõnastada täpselt samamoodi nagu töö põhiosas.

4.1.5. Kasutatud allikad

Kasutatud allikad vormistatakse loeteluna, mis sisaldab uurimistöös kasutatud allikaid. Loend peab sisaldama kõiki allikaid, millele töös on viidatud.

Allikad esitatakse loendis tähestikulises nimekirjas.

KÕIK töös viidatud allikad peavad olema märgitud allikaloendis.

KÕIK loendis nimetatud allikad peavad olema viidatud uurimistöo tekstis.

Eri tüüpi allikatest on allikaloendi jaoks vaja järgmisi andmeid:

- ∅ autor(id), toimetaja(d);
- ∅ avaldamise aasta;
- ∅ kirjutise pealkiri;
- ∅ kasutatud trükk (kui neid on mitu);
- ∅ avaldamise koht;
- ∅ kirjastus, väljaandja (konverentsi korraldaja);
- ∅ koguteose toimetaja;
- ∅ koguteose pealkiri;
- ∅ leheküljed, millel kasutatud materjal on;
- ∅ sarja nimetus ja number sarjas;
- ∅ lehe (ajakirja) number, märgitakse aastakäigu järele;
- ∅ konverentsi nimetus, koht, aeg.

Bibliograafilise kirje üldstruktuur on üldjuhul neljaosaline:

kes: autor

millal: aeg

mis: pealkiri

kus: väljaandmise kanal

Järgnevalt on toodud allikakirjete vormistamise näited, kui autoreid on üks või mitu.

Kui autoreid on üks

Patton, M. Q. 1990. Qualitative evaluation and research methods. London: Sage.

Liimets, H. 1998. Kuidas õppeprotsess kasvatab? Tallinn: TPÜ Kirjastus.

Fisher, R. 2004. Õpetame lapsi õppima. Tõlk. K. Kallis. Tartu: AS Atlex.

Kui autoreid on kaks

Salumaa, T., Talvik, M. 2004. Ajakohastatud õppemeetodid. Tallinn: Merlecons ja Ko OÜ.

Kui autoreid on mitu

Porter, L. W., Steers, R. M., Mowday, R. T., Boulian, P.V. 1974. Organizational commitment, job satisfaction and turnover among psychiatric technicals. *Journal of Applied Psychology* 59, 603–609.

Sama autori publikatsioonid

Sama autori publikatsioonid reastatakse publitseerimise aja alusel vanimast uuemani. Kui allikana on kasutatud kirjutaja samal aastal ilmunud publikatsioone, määrab paigutuse pealkiri. Samal aastal ilmunud töid eraldavad a, b, c jne.

Karu, M. 2004a. Laps ja mänguasjad. Tartu: Ilo.

Karu, M. 2004b. Autod ja nukud. Tartu: Ilo.

Karu, M. 2004c. Sussid ja sokid. Tartu: Ilo.

Kollektiivne autor

National Opinion Research Center. 1988. General social survey. Chicago: Author.

Kui allika autor on kirjastaja, organisatsioon, institutsioon vms ja **isikust autorit ei ole**, märgitakse allikas järgnevalt:

Microsoft Windows.1990. User's guide for the windows graphical environment. Redmond, WA: Microsoft Corporation.

Pedagoogiline aastaraamat 1989. 1991. Tartu: Tartu Ülikool & Eesti Akadeemiline Pedagoogika Selts.

Üleriigilised tasemetööd 2004. 2004. Riiklik Eksami- ja kvalifikatsioonikeskus. Tallinn: AS Kirjastus Ilo ja trükikoda Ilo print.

Avaldamise aeg

Publitseeritud allikate aastaks märgitakse kirjastamise aasta. Avaldamise aasta ümber ei sulge ei kasutata.

Koosolekumaterjalide, iga kuu ilmuvate ajakirjade, infolehtede, ajalehtede puhul lisatakse aastaarvule ka kuupäev või väljaande number: Postimees 29.01.2005

Avaldamata töödel märgitakse aasta, millal need on valminud.

Kui aastat ei ole võimalik välja selgitada, siis märgitakse *n.d.* (*no date*, aeg puudub)

Järgnevalt on toodud näiteid eri allikate esitamise kohta kasutatud kirjandusse loetelus.

Raamat

Agur, U., Toim, K., Unt, I. 1967. Programmõpe ja õpimasinad. Tallinn: Valgus.

Krull, E. 2000. Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Artikkel kogumikust

Orn, J. 1998. Meie kasvatustegelikkuse väärtusest. Rmt: T. Kuurme & M.-L. Laherand (toim). Õpetaja ja õpilane kasvatustegelikkuses. Tallinna Pedagoogikaülikooli toimetised, Humaniora: A9. Tallinn: TPÜ, 9–43.

Talts, I. 2001. Uuenenud tendentsid vanem-laps-suhetes. Rmt: M. Veisson (toim.) Väikelaps ja tema kasvukeskkond II. Tallinn: TPÜ Kirjastus, 170–185.

Artikkel ajakirjast

Ehala, M., Niglas, K. 2004. Eesti koolinoorte keelehoiakud. Akadeemia 10, 2115–2143.

Kreitsberg, P. 2005. Haridusreform korrastab koolivõrku eutanaasiaga. Postimees 21.02.2005.

Pill, E., Hunt, I. 2004. Sugu ja elukutsevalik. Haridus 6–7, 19–21.

Kui on teine või kolmas jne trükk

Koemets, E., Tamm, L., Elango, A., Indre, K. 1972. Psühholoogia ja pedagoogika alused: õpik keskkoolile. 2. trükk. Tallinn: Valgus.

Teatmeteosed (ka sõnaraamatud jms)

Eesti Entsüklopeedia XIII köide. 2003. Peatoimetaja Raukas, A. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus. Lk

Eesti Õigekeelsussõnaraamat. 2006. Toimetaja Erelt, T. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. Lk...

Inglise-eesti seletav sõnaraamat. Toimetaja Dune, G. Tallinn: TEA Kirjastus. Lk...

Raportid ja komiteede otsused

Kala, U., Liimets, H., Must, A. 1988. Eesti õpilaste õpihoiakute muutmise võimalustest raadiosaadete abil. Tallinna Pedagoogiline Instituut.

Knowledge and wealth. 1995. MTI Publication No. A 95-1777. Washington, DC: Printing Office.

Koosoleku- ja konverentsiettekanded

Bartell, C. 1994. Preparing future administrators: stakeholder perceptions. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association.

4.–8.4.1994. New Orleans, LA.

Stuudiumitööd

Heinla, E. 2002. Lapse loova mõtlemise seosed sotsiaalsete ja käitumisteguritega. Tallinna Pedagoogikaülikool. Sotsiaalteaduste dissertatsioonid.

Taimalu, M.1997. Koolieelikute hirmud kui turvalisust ohustavad tegurid ja nendega toimetuleku viisid. Tartu Ülikool. Pedagoogika osakond. Magistritöö.

Infovoldikud

Infovoldikute ja muu materjali korral, millel ei ole ei autorit ega ilmumisaastat, peaks olema eriti tähelepanelik ja allikakriitiline. Kui aastat ei ole, siis märgitaksegi *n.d.*

Voldiku pealkiri. *n.d.* Infovoldik. Autori valduses.

4.1.5.1. Elektroonilised allikad

Elektroonilise allika puhul tuleks märkida autori perekonnanimi, eesnime täht, aasta, pealkiri, internetiaadress, materjali kasutamise kuupäev.

Voolaid, P. 2003. Jaanuar, veebruar, märts, aprill, mai ... Pilk spordimaailma läbi folklooriprisma. Mäetagused nr 21. <http://www.folklore.ee/tagused/nr21/jaanuar.htm>
7.10.2007

Internetiaadresside puhul on **kohustuslik märkida allika kasutamise kuupäev!**

Mõnikord ei ole elektroonilise allika autori nimi tuvastatav. Sellisel juhul peab lähenemine olema taas allikakriitiline: usaldusväärse omaniku (näiteks ministeeriumi, riigiameti, ülikooli) veebilehel olevat materjali sobib enamasti kasutada, kuid palju on veebilehti, mis uurimistöö allikaks ei sobi.

E-raamatud

Sellele allikale laienevad raamatule viitamise nõuded.

Erinev võib olla lehekülje numbriga viitamine, kui e-raamatu tekst on ühe tervikuna ja pole klassikalises mõttes lehekülgedeks jaotatud. Kõige madalam jaotusaste on siis peatükk. Sealt edasi peaks kasutama juba otsingut. Seega viidata tuleks peatüki pealkirjale, sest muidu läheb algmaterjali otsimine väga keeruliseks. Lisama peab ka viite veebilehele, kus raamat on avaldatud, ja kuupäeva, millal seda vaadati.

Lofström, E. 2011. Tegevusuuringu käsiraamat.

<http://digar.nlib.ee/digar/show.action?id=103280> 6.02.2015

Tammsaare, A. H. Tõde ja õigus. III jagu. Eesti rahvusraamatukogu.

<http://digar.nlib.ee/digar/show.action?id=203784&q=tammsaare> 9.04.2017

Ilma autorita internetiallikas

Akadeemiakese vormistus- ja viitamisjuhend. Õpilaste teadusajakiri Akadeemiake.

http://akadeemiake.ee/wp-content/uploads/2016/02/Akadeemiakese_vormistus-ja_viitamisjuhend.pdf 18.08.2017

Vanasõnad. Koost. Arvo Krikmann. Eesti rahvaluule.

<http://www.folklore.ee/rl/date/robotid/leht1.html> 14.12.2005

E-kiri

Mäkelä, Simo <Simo.Mäkelä@stadia.fi> 24.11.2007. Õpetajakoolitus. E-kiri. Saadetud aadressil: yahva@tlu.ee

E-kirjad võib välja printida ja kõita töö lisade osasse.

Intervjuu

Esitatakse intervjuueeritava nimi, intervjuueerimise aeg, intervjuu pealkiri, intervjuueerija nimi, aeg, salvestamise koht, laad, salvestuse säilitamise koht.

Jalak, L. 2006. Meie kooli traditsioonid enne ja nüüd. Intervjuueeris Lii Kadak, Keila, 1.10.2006. Helisalvestis kassetil, autori valduses.

Arhiivimaterjalid

Esitatakse autor/nimetus, aasta, arhiivi nimetus, fondi, nimistu, mapi, toimiku, säiliku ja lehe numbrid.

Näited. Auaadress Konstantin Pätsile. 1924. Eesti Riigiarhiiv, f 1278, nim 1, s 274.

Sarv, V. 2003. Tallinna setu leelokoor Siidisõsarõ. Helisalvestusi Eesti Rahvaluule Arhiivist nr 2 (CD), Eesti Kirjandusmuuseum. Tartu.

Koduse arhiivi puhul märgitakse: kodune arhiiv. Vajadusel lisatakse arhiivi valdaja nimi.

Õigusakt

Autoriõiguse seadus. 2000. Riigi Teataja I osa nr 16, art 109.

Arhiivieeskiri. 2011. Riigi Teataja. <https://www.riigiteataja.ee/akt/131052017011> 18.08.2017

4.1.6. Lisad

Lisadesse paigutatakse selgitavad materjalid. Iga lisa on eraldi leheküljel. Lisade numbrid ja pealkirjad on lehekülje vasakus ülemises nurgas. Iga lisa kantakse koos pealkirja ja leheküljenumbriga sisukorda. Lisades olevale materjalile viidatakse töö tekstis.

4.2. Viitamine

Viidata tuleb nii tsiteeritud kui refereeritud teksti. Töös peab olema selgelt eristatav õpilase tekst ja töös kasutatud allikmaterjali tekst.

Teiste autorite seisukohti või andmeid võib esitada tsitaatidena või refereeringutena.

Tsitaat on sõnasõnaline väljavõte viidatava kirjatüki tekstist.

Tsitaatidena tuuakse välja eriti ilmekad ja huvitavad mõtted. Tsitaat peab olema jutumärkides ning ja olema viidatud. Kui tsitaadis on mõned sõnad või laused, mis pole töö seisukohast olulised, võib need tsitaadist välja jätta, kuid väljajätt peab olema tähistatud. Lühemad väljajätted märgitakse punktidega ..., pikemad nurksulgudes kolme sidekriipsuga [---]. Lühendus ei tohi muuta originaalteksti mõtet.

Näide: „Kogutud andmete analüüsimine, tõlgendamine ja järelduste tegemine on uurimuses otsustava tähtsusega. [---]. Analüüsietapis saab uurijale selgeks, millised on vastused tema poolt püstitatud probleemile.“ (Hirsjärvi 2010: 206)

Üks viis kirjandust kasutada on **refereerimine**. Sellisel juhul võetakse teise autori mõte kokku või jutustatakse ümber. Refereeringu puhul ei kasutata jutumärke, kuid tekstist peab olema selgelt nähtav, kust ühe autori refereering algab ja kus lõpeb.

Näide: Edu saavutamisele suunatud eesmärkidega õppija soovib näidata oma häid võimeid ja oskusi ning tõestada enda võimekust võrreldes teistega (Covington 2000). Õppimise protsessi asemel keskenduvad edu saavutamisele suunatud inimesed pigem õppimise tulemusele (Eppler, Harju 1997).

PÜGi õpilastöodes kasutatakse üldjuhul **tekstisest viitamist**. **Joonealune viitamine** on lubatud ajaloo-alastes töödes, kus on hulgaliselt viidatud muuseumi- ja arhiivimaterjalile.

Üks viitesüsteem peab läbima tervet tööd.

Järgnevalt on esitatud tekstisese viitamise juhised ja näited.

Viidatakse autori perekonnanime ja aastaarvuga, lisandub leheküljenumber. Aastaarvu ja leheküljenumbri vahel on koolon. Näiteks (Kaplinski 1995: 74)

Kui lause sõnastuses on autori nimi olemas, pannakse sulgudes paiknevasse viitesse ainult aastaarv ja leheküljenumber, s.t. perekonnanime sulgudes ei korrata.

Näide: Aavik (1924: 134) on tõdenud, et uute sõnade loomine on raske ja aeganõudev töö.

Kui samades sulgudes viidatakse mitmele allikale, kirjutatakse need tähestikulises järjekorras autori perekonnanime järgi ning eraldatakse üksteisest semikooloniga.

Näide: Ikka ja jälle on keelekasutajaid üles kutsutud eesti keelde uusi omasõnu juurde soetama (Aavik 1924; Erelt 2004; Veski 1958).

Kui viite pikkuseks on üks lause, lisatakse punkt pärast viitesulgusid. Kui viite pikkuseks osutub terve üks lõik, siis on viide lõigu lõpus pärast viimase lause punkti.

Kahe autoriga teostel pannakse viites sulgudesse mõlema perekonnanimed ning nende vahele koma.

Näide: Gümnaasiumi lõpukirjandeid uurides hinnati eesti koolide õpilaste kirjaliku keelekasutuse oskus keskmiseks, analüüsitud 139 kirjandis oli kokku 1890 viga (Ehala, Raik 2003: 12–13).

Kolme ja enama autoriga teosel pannakse sulgudesse esimese autori nimi, millele järgneb lühend jt. Muu vormistus ei erine tavalisest viitest.

Näide: Sõnu *kõik*, *kogu* ja *iga* kasutatakse argivestluses sageli liialdusena (Pajusalu jt 2004: 89).

Kui samalt autorilt kasutatakse mitut samal aastal ilmunud teost, eristatakse neid tähtedega.

Näide. (Kuurme 2003a: 125; Kuurme 2003b: 98)

Kui allikana kasutatud publikatsiooni autor ei ole teada, kasutatakse tekstis viitena publikatsiooni pealkirja ja aastaarvu, kui olemas on leheküljenumber, siis lisatakse ka see.

Näide. (Kieli ja virkakoneisto 1981)

Kui pealkiri on pikem kui kolm sõna, siis kirjutatakse viitesse pealkirja kolm esimest sõna, kolm punkti, olemasolul aastaarv ja leheküljenumber.

Näide. (Akadeemiakese vormistus- ja ...)

Juhul, kui ühele ja samale allikale viidatakse samal leheküljel mitu korda järjest, võib pärast esimest viidet kasutada järgmistel kordadel lühendit *ibid*.

Näide. (*ibid*: 22)

Ajakirjaartikkel – tekstis viidatakse autori nime, aastaarvu ja leheküljenumbritega.

Näide. (Rebane 2004: 54-55)

Ajaleheartikkel

Näide. (Aasmäe 2004: 6)

Entsüklopeediatele või sõnaraamatutele viidates märgitakse selle teose nimi või lühend, ilmumisaasta ja viide märksõnale koos lühendiga s. v. (ladinakeelne *sub verbo* = sõna all).

Näide. Igasugune informatsioon esineb ja säilib (püsib mälus) põhimõtteliselt teksti kujul (EE 1996 s. v. haldus).

Suuline info, intervjuu seotakse uurimistöö tekstiga loogiliselt ja viidatakse intervjuueeritava nime ja intervjuu andmise aastaga.

Näide. (Kaasik 1999)

Aruanded, dokumendid jms: dokumendi nimetus, aasta. Täpsemad andmed esitatakse allikaloendis.

Näiteks on uurimistöö koostaja kasutanud vanu klassipäevikuid. Tekstis märgib ta allika viitena nii: (7.a klassi päevik 2001: 59)

Kasutatud allikate loendis nii:

7.a klassi päevik 2001. Päevik hoiul xxxxx kooli arhiivis / muuseumis /....

Arhiivimaterjalide puhul viidatakse täisandmestikuga: arhiivi nimetus, fondi number, nimistu number, toimiku number, lehekülje number.

Tekstis allikaviide: (EAA, f 250, n 3, t 15, lk 24)

Kasutatud allikate loendis:

XXX kolhoosi asutamiskoosoleku protokoll 23. aprillist 1949. EAA, f 250, n 3, t 15, lk 24.

Elektrooniliste materjalide viited vormistatakse sarnaselt paber kandjate viidetega. Kui elektroonilise materjalil leheküljenumbreid ei ole märgitud, siis neid ei märgita ka viites.

Näide: Meie mitmekesisises spordifolklooris on esindatud kõik klassikalised folklooriliigid, milles väljendub inimeste suhtumine sporti ja sportlastesse (Voolaid 2003).

Uurimistöö koostamisel peab õpilane suhtuma allikatesse kriitiliselt. Sageli ei sobi uurimistöösse allikad, millel ei ole autorit. Mõnel juhul kasutatakse teemast lähtudes siiski märgitud autorita materjali (näiteks seadused) ja sel juhul viidatakse tekstis sulgudes allika pealkirjale või pikema pealkirja puhul esimestele sõnadele ning kasutatud allikate loetlus esitatakse need pealkirja esimese sõna järgi.

Näide. Kui õpilane puudub koolist perekondlikel põhjustel, siis tagab õpilase vanem õppe korraldamise ja vastutab õpitulemuste saavutamise eest (Põltsamaa Ühisgümnaasiumi kodukord 2016).

Eelnimetatud allikas vormistatakse kasutatud allikate loendis järgmiselt.

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi kodukord. 2016. Põltsamaa Ühisgümnaasiumi koduleht. http://www.poltsamaa.edu.ee/public/files/Dokumendid/Dokumendid/Kodukord_2016_05_06.pdf 19.06.2017

Juhendi koostamisel kasutatud materjalid

Ahuna, H., Tiits, A., Saar, E., Luuk, T. 2006. Uurimistöö juhend Tallinna Reaalkooli õpilastele. Tallinn: Tallinna Reaalkool.

Hirsijärvi, S, Remes, P., Sajavaara, P. 2005. Uuri ja kirjuta. Tõlk. Kraav, I. jt Tallinn: Medicina.

Hugo Treffneri Gümnaasiumi õpilasuuringute ja praktiliste tööde koostamise ja vormistamise juhend. 2014. http://www.htg.tartu.ee/dokod/HTG_UPT_juhend_2014.pdf 01.02.2015

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi uurimistöö juhend.

http://www.pltsyg.edu.ee/content/uurimus/uurimistoo_juhend.pdf 28.12.2008

Roomets, V. 2005. Üliõpilastööd ja nende vormistamine arvutil. 2., täiendatud trükk. Tallinn: AS Rebelis.

Varik, M. Soovitusi uurimistöö koostamiseks. <http://www.eas.edu.ee/juhiseid.html> 26.12.2008

Vija, M., Sõrmus, K., Artma, I. 2008. Uurimistöö kirjutajale. Tartu: AS Atlex.

LISAD

Lisa 1. Tiitellehe näidis

PÕLTSAMAA ÜHISGÜMNAASIUM

TÖÖ PEALKIRI

Töö liik

Koostaja: Mari Maasikas
x klassi õpilane
Juhendaja: Mati Mustikas
PÜGi õpetaja

Põltsamaa 2017

Lisa 2. Sisukorra näidis

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	2
1. PEATÜKI NIMI	4
2. PEATÜKI NIMI.....	8
2.1. Alapeatüki nimi.....	10
2.2. Alapeatüki nimi	12
2.2.1. Ala-alapeatüki nimi	14
2.2.2. Ala-alapeatükk nimi	17
3. PEATÜKI NIMI.....	20
3.1. Alapeatüki nimi	22
3.2. Alapeatüki nimi.....	24
KOKKUVÕTE.....	27
KASUTATUD ALLIKAD.....	30
LISAD	33
Lisa 1. Lisa nimi	34
Lisa 2. Lisa nimi.....	35
SUMMARY.....	36
AUTORIDEKLARATSIOON	37

Lisa 3. Võõrkeelse resümees ülesehitus

SUMMARY

Põltsamaa Gymnasium

Jüri Juurikas

Supervisor: Mart Murakas

Reading habits of students.....

Research Paper

2017

Summary should include:

1. The aim of the research;
2. Short description of methods;
3. Main results of the research;
4. Conclusions.

Keywords: students, habits, reading

Lisa 4. Autorideklaratsiooni näidis

AUTORIDEKLARATSIOON UURIMISTÖÖLE (töö pealkiri)

Käesolevaga kinnitan, et olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Käesolevat tööd ei ole varem esitatud kusagil mujal.

Annan Põltsamaa Ühisgümnaasiumile loa enda koostatud uurimistöö kirjaliku osa reprodutseerimiseks, säilitamiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni juhul kui sellega ei riivata kolmandate tööga seotud osapoolte õigusi.

Ülaltoodust tulenevalt kinnitan, et viitan oma töö kasutamisel või esitamisel edaspidi alati Põltsamaa Ühisgümnaasiumile kui töö kaasautorile.

Kuupäev, töö autori nimi ja allkiri